

Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren

Deel 1. Introductie en kaarten

R.J.A.M. Wolf, J.K. van Raffe & L.J.A.M. van Nierop

Alterra-rapport 052 (deel 1)

Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen, 2000

REFERAAT

R.J.A.M. Wolf, J.K. van Raffe & L.J.A.M. van Nierop, 2000. *Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren*. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport 052. 5 delen; totaal 207 blz. 1 fig.; 19 ref.; 13 kaarten

In het voorbeeldbedrijf Someren wordt getoond hoe bos beheerd kan worden volgens de principes van geïntegreerd bosbeheer. Daarbij wordt ook veel aandacht besteed aan de bedrijfsvoering die samengaat met de toepassing van geïntegreerd bosbeheer. Voor dit doel zijn een aantal voorbeeldplannen opgesteld (beheervisie, beheerplan en werkplan). Deze plannen, die zijn opgesteld op basis van een door Alterra ontwikkelde planningsystematiek, zijn in dit rapport samengebracht.

Trefwoorden: beheerplan, beheervisie, bos, bosbeheer, geïntegreerd planning, Someren, werkplan

ISSN 1566-7197

Dit rapport kunt u bestellen door NLG 48,20 (deel 1); NLG 30,00 (delen 2, 3, 4 of 5) over te maken op banknummer 36 70 54 612 ten name van Alterra, Wageningen, onder vermelding van Alterra-rapport 052. Dit bedrag is inclusief BTW en verzendkosten.

© 2000 Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte,
Postbus 47, NL-6700 AA Wageningen.
Tel.: (0317) 474700; fax: (0317) 419000; e-mail: postkamer@alterra.wag-ur.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Alterra.

Alterra aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Alterra is de fusie tussen het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN) en het Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied (SC). De fusie is ingegaan op 1 januari 2000.

Inhoud

Woord vooraf	7
1 Achtergrond en doelstelling project	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Doel van het project	9
2 Opbouw en samenstelling deelrapporten	11
2.1 Introductie en kaarten (deel 1)	11
2.2 Inventarisatie 1998/1999 (deel 2)	11
2.3 Beheervisie 2000 – 2029 (deel 3)	12
2.4 Beheerplan 2000 – 2004 (deel 4)	13
2.5 Werkplan 2000 (deel 5)	13
2.6 Planningscyclus	13
3 Toelichting gebruikte begrippen	15
3.1 Grondwatertrappen	15
3.2 Bouwstenen maatregelcriteria	15
4 Kaarten	21
1. Deelgebieden	23
2. Bodem	25
3. Geomorfologie	27
4. Potentieel-natuurlijke Vegetatie	29
5. Hoofdboomsoorten	31
6A. Bosbedrijfskaart (Boksenberg)	33
6B. Bosbedrijfskaart (Somerense heide, Schietberg)	35
6C. Bosbedrijfskaart (Lieropse heide zuid, De Donck)	37
6D. Bosbedrijfskaart (Lieropse heide noord)	39
6E. Bosbedrijfskaart (Het Broek, Gebergten, Herselse heide)	41
7. Functiezoning	43
8. Streefbeelden	45
9. Werkblokken	47
Literatuur	49

Woord vooraf

De overheid wil geïntegreerd bosbeheer bevorderen. Daartoe stelt ze middelen beschikbaar voor het realiseren van voorbeeldbedrijven. De gemeentebossen van Someren vormen zo'n voorbeeldbedrijf. In het voorbeeldbedrijf Someren wordt getoond hoe bos beheerd kan worden volgens de principes van geïntegreerd bosbeheer. Bovendien wordt veel aandacht besteed aan de bedrijfsvoering die samengaat met de toepassing van geïntegreerd bosbeheer.

Voor de bedrijfsvoering van de bossen van Someren heeft Alterra een planningssystematiek en planningsondersteunende software ontwikkeld. Deze is voor een deel gebaseerd op bestaande ideeën en methoden. Bij de verdere ontwikkeling ten behoeve van geïntegreerd bosbeheer is gebruik gemaakt van de praktijkervaring van Eelerwoude Ingenieursbureau.

Er is een aantal voorbeeldplannen opgesteld. De software is beschreven in IBN-rapport 443 (Werken met Tactic versie 2.0; Van Raffe 1999) en de systematiek is beschreven in Alterra-rapport 051 'Bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer' (Van Raffe & Wolf 2000a). In het rapport dat nu voor u ligt zijn de voorbeeldplannen voor de gemeente Someren samengebracht. Dit rapport bestaat uit vijf delen. Dit eerste deel met onder andere een leeswijzer, een begrippenlijst en de kaarten, deel 2 met de inventarisatiegegevens, deel 3 met de beheervisie voor 2000-2029, deel 4 met het beheerplan voor 2000-2004, en deel 5 met het werkplan voor 2000.

Bij het ontwikkelen van de systematiek en het opstellen van de plannen is samengewerkt met de gemeente Someren en Ingenieursbureau Van Nierop. Voor de plezierige samenwerking willen we onze dank uitspreken aan Jos Truijten (gemeente Someren) en Leon van Nierop en Maaïke van Jole (Ingenieursbureau Van Nierop). Ook de provincie Noord-Brabant willen we graag noemen in dit voorwoord. Dankzij hun financiële ondersteuning kon het project worden uitgevoerd. We willen hiervoor de provincie Noord-Brabant en vooral Bureau Natuur en de heer T.T. Hagedoorn bedanken voor alle medewerking.

Wageningen, april 2000

Jaap van Raffe
Robbert Wolf

1 Achtergrond en doelstelling project

1.1 Achtergrond

Door het rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van voorbeeldplots geïntegreerd bosbeheer. De gemeente Someren en Alterra (toen nog het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek) hebben het initiatief genomen om in Someren zo'n voorbeeldbedrijf te starten.

Een belangrijk verschil tussen 'Someren' en andere voorbeeldbedrijven is dat in Someren niet alleen naar het beheer wordt gekeken, maar ook veel aandacht wordt besteed aan de bedrijfsvoering en de planning van het bosbeheer. Het project waarin het voorbeeldbedrijf is opgezet, is getiteld 'Stimulering geïntegreerd bosbeheer en een geïntegreerde bedrijfsvoering'¹. Dit project duurt vijf jaar en bestaat uit twee deelprojecten:

- instellen van Someren als voorbeeldbedrijf geïntegreerd bosbeheer;
- instellen van Someren als voorbeeldbedrijf geïntegreerde bosbedrijfsvoering.

Alterra heeft met name aan het tweede deelproject een substantiële bijdrage geleverd. Deze bijdrage is door Alterra als apart project beschouwd. De werktitel van dit project is 'Geïntegreerde bosbedrijfsvoering Someren'.

1.2 Doel van het project

Het doel van het project 'Geïntegreerde bosbedrijfsvoering Someren' was de ontwikkeling van een beheersystematiek, bedoeld voor bosbedrijven die hun bossen (gaan) beheren volgens de uitgangspunten van geïntegreerd bosbeheer, die ertoe leidt dat gestelde doelen tegen minimale kosten zullen worden gerealiseerd.

De te ontwikkelen beheersystematiek moest de volgende onderdelen bevatten:

- een methode om lange-termijndoelstellingen te vertalen in maatregelen;
- een instrumentarium om de beheerder bij dit proces te ondersteunen.

De 'producten' die dit project moest opleveren, waren:

- een bedrijfsvoeringssystematiek om te komen tot een effectief en doelmatig maatregelenplan; onderdelen zijn:
 - een set middellange-termijndoelstellingen voor geïntegreerd bosbeheer;
 - een set maatregelen die in een geïntegreerd bos uitgevoerd kunnen worden;
 - een set beheercriteria die kunnen worden gebruikt om kleinschalige beheermaatregelen vast te stellen;

¹ Meer informatie over het gehele project is te vinden in de projectbeschrijving 'Stimulering geïntegreerd bosbeheer en een geïntegreerde bedrijfsvoering' die is opgesteld door J.C.J. Truijten (Gemeente Someren) en H.J. Hekhuis (IBN-DLO) in overleg met H. Weersink (Bosgroep Het Zuiden).

- een set bedrijfscriteria die kunnen worden gebruikt om keuzes te maken tussen alternatieve maatregelen;
- een computerprogramma (een prototype) waarmee doelstellingen en beslissingscriteria kunnen worden vastgelegd, snel en eenvoudig een maatregelenplan kan worden opgesteld en de gevolgen van een maatregelenplan kunnen worden vastgesteld; dit prototype zal worden gebaseerd op het programma Tactic dat al door IBN-DLO is ontwikkeld;
- een plan voor de gemeente Someren, bestaande uit inventarisatiegegevens, een beheervisie, een beheerplan en een werkplan, dat enerzijds fungeert als voorbeeld van de toepassing van de systematiek, anderzijds als praktijkevaluatie van de ontwikkelde systematiek en computerprogrammatuur, en mede gericht is op andere bosbedrijven die bos willen beheren volgens de richtlijnen van het geïntegreerde bosbeheer.

Daarnaast zou Alterra:

- een bijdrage leveren aan de communicatie met boseigenaren/bosbeheerders en hun intermediaire organisaties.

De ontwikkelde software is beschreven in IBN-rapport 443: 'Werken met Tactic versie 2.0 (Van Raffe 1999), de systematiek in Alterra-rapport 051: 'Bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer' (Van Raffe & Wolf 2000a). Het plan dat voor de gemeente Someren is gemaakt met behulp van de ontwikkelde systematiek, ligt voor u. Dit plan bestaat uit vijf delen. In het volgende hoofdstuk wordt kort toegelicht wat u in welk deel kunt vinden.

2 Opbouw en samenstelling deelrapporten

In het rapport dat voor u ligt, zijn de plannen opgenomen die in het kader van het project 'Geïntegreerde bosbedrijfsvoering Someren' zijn opgesteld voor de bosgebieden van de gemeente Someren. De plannen zijn bedoeld om te laten zien waartoe de door Alterra beschreven systematiek in de praktijk leidt. Het is een voorbeeld voor andere bosbedrijven die bos willen beheren volgens de uitgangspunten van het geïntegreerde bosbeheer.

Het rapport bestaat uit vijf delen. De indeling in deze vijf delen is een bewuste keuze. Het beheer van bos vraagt om een set plannen die inhoudelijk van elkaar verschillen en elk een eigen planningstermijn en planningscyclus² hebben (beheervisie, beheerplan en werkplan)³. Door elk plan in een afzonderlijk deelrapport onder te brengen, wordt het gebruik ervan vergemakkelijkt. Ook wordt het eenvoudig een specifiek plan aan te passen of opnieuw op te stellen (bijv. eens per jaar een nieuw werkplan). De overige plannen blijven dan ongewijzigd en in hun geheel geldig.

De delen waaruit dit rapport bestaat, zijn:

- Deel 1. Introductie en kaarten;
- Deel 2. Inventarisatie 1998/1999;
- Deel 3. Beheervisie 2000 – 2029;
- Deel 4. Beheerplan 2000 – 2004;
- Deel 5. Werkplan 2000.

2.1 Introductie en kaarten (deel 1)

Het eerste deel van het rapport 'Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren' is een algemeen inleidend deel. Het bevat onderdelen die voor het gehele rapport gelden. Behalve een voorwoord en de projectdoelstellingen (hoofdstuk 1), beschrijft het de indeling in deelrapporten en de globale opbouw van elk deelrapport (hoofdstuk 2). Daarnaast bevat het een lijst met gebruikte begrippen (hoofdstuk 3) en de kaarten die in het kader van het project gemaakt zijn (hoofdstuk 4).

2.2 Inventarisatie 1998/1999 (deel 2)

Door Ingenieursbureau Van Nierop is in de bossen van Someren een uitgebreide terreininventarisatie uitgevoerd in 1998/1999. De gegevens die dit heeft opgeleverd, zijn hier en daar aangevuld, en vervolgens zo geclusterd dat ze voor de het opstellen

² De planningstermijn is de periode waarover een plan zich uitstrekt. De planningscyclus geeft aan om de hoeveel tijd een nieuw plan moet worden opgesteld.

³ Zie het algemene rapport 'Bedrijfsvoering geïntegreerd bosbeheer' (Van Raffe & Wolf 2000a).

van de beheervisie en het beheerplan konden worden gebruikt. De bewerkte inventarisatiegegevens zijn opgenomen in deel 2 van het rapport. Hierin zijn uitsluitend de gegevens opgenomen, die nodig zijn om tot een uitwerking van doelstellingen en maatregelen te komen.

Na een oriënterend hoofdstuk (1, ligging gebieden, ontstaan en landschapstypen) wordt de groeiplaats beschreven (hoofdstuk 2, bodem, geomorfologie, PNV, groeiverwachting). Vervolgens wordt achtereenvolgens ingegaan op het planologisch kader (hoofdstuk 3), de huidige bossamenstelling (hoofdstuk 4), het beheer en gebruik van het terrein (hoofdstuk 5) en de aanwezige ontsluiting en voorzieningen (hoofdstuk 6.)

2.3 Beheervisie 2000 – 2029 (deel 3)

In de beheervisie wordt aangegeven waar het bos(bedrijf) op de lange termijn, in dit geval binnen 30 jaar, naar toe wil. In de beheervisie staan:

- de *missie* van het bedrijf, met de *functies* van het bos die vervuld moeten worden (hoofdstuk 1);
- een *functiezonering* Een opdeling van het bos in gebieden waarin een specifieke combinatie van functies moet worden vervuld (hoofdstuk 2);
- de *lange-termijnproductdoelen*⁴ (hoofdstuk 3). Lange-termijnproductdoelen kunnen – evenals maatregelen en andere typen doelen - betrekking hebben op planningseenheden van verschillende omvang. Voor Someren hebben de productdoelen ‘financieel resultaat’ en ‘jachtintensiteit’ betrekking op het gehele terrein. Voor de productdoelen ‘landschapstype’, ‘houtoogst’ en ‘recreatief gebruik’ zijn voor elke zone die bij de functiezonering is onderscheiden andere na te streven waarden aangegeven;
- de in Someren te realiseren *streefbeelden*⁵ (hoofdstuk 4). Bij het vaststellen van de streefbeelden en van de terreindelen waarvoor een bepaald streefbeeld geldt, is rekening gehouden met de te vervullen functies, de groeiplaats en de huidige bossamenstelling;
- de *terreindoelen*⁶ die aan het eind van de planningstermijn moeten zijn gerealiseerd (hoofdstuk 5). Terreindoelen die voor Someren in de beheervisie worden geconcretiseerd, zijn: de wildstand, het aantal gewenste recreatieve voorzieningen, de boomsoortensamenstelling, de gewenste menging, de gewenste ontwikkelingsfasen, het aantal en het type toekomstbomen, de hoeveelheid dood hout, de gewenste bodemvegetatie en de gewenste hoeveelheid minerale grond.

⁴ Een productdoel is een systematische beschrijving van een te bereiken doel, waarmee de ter plekke te vervullen functies worden beschreven.

⁵ Een streefbeeld is een bosbeeld dat aan het eind van de planingsperiode moet worden gerealiseerd en dat kan worden beschreven door middel van terreindoelen.

⁶ Een terreindoel is een relevante, meetbare en door het beheer beïnvloedbare grootheid betreffende de samenstelling en structuur van het bos. Terreindoelen worden gebruikt om de streefbeelden te beschrijven. Uitzonderingen zijn de wildstand en het voorzieningenniveau. Deze terreindoelen beschrijven niet het bos maar (zoals de naam al aangeeft) respectievelijk de wildstand en het voorzieningenniveau.

2.4 Beheerplan 2000 – 2004 (deel 4)

De informatie in de beheervisie is niet geschikt om te bepalen welke maatregelen moeten worden uitgevoerd. Daarvoor is de planningshorizon van 30 jaar te lang. Als uitwerking van de beheervisie, is daarom een beheerplan opgesteld voor de eerste 5 jaar. Dit beheerplan bevat:

- de *middellange-termijnproductdoelen* (hoofdstuk 1) en de *middellange-termijnterreindoelen* (hoofdstuk 2). Het gaat hier om dezelfde soort product- en terreindoelen als in de beheervisie zijn beschreven, maar dan ingevuld voor een periode van 5 jaar;
- een set *maatregelcriteria*⁷ voor elk streefbeeld dat onderscheiden is (hoofdstuk 3).

2.5 Werkplan 2000 (deel 5)

De planning moet uiteindelijk uitmonden in een plan dat de uitvoering aanstuurt. Dit plan wordt hier werkplan genoemd. In het werkplan staan:

- de maatregelen die in het jaar 2000 moeten worden uitgevoerd (in hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2);
- de geraamde kosten en opbrengsten per functie (hoofdstuk 3);
- een middenplan/begroting met een geraamde inzet van middelen: productiemiddelen en geld (hoofdstuk 4).

2.6 Planningscyclus

Zoals gezegd is de planningscyclus van de verschillende plannen verschillend. De beheervisie (deel 3) heeft de langste planningscyclus. De planningstermijn ervan is 30 jaar, maar de beheervisie moet – om rekening te kunnen houden met nieuwe ontwikkelingen en inzichten - elke 10 jaar worden opgesteld. Voor het beheerplan (deel 4) zijn de planningstermijn en de planningscyclus gelijk. Elke 5 jaar moet een nieuw beheerplan opgesteld worden. De inventarisatie moet elke 5 jaar worden uitgevoerd tijdens het opstellen van het beheerplan (en eventueel de beheervisie). Het werkplan (deel 5) moet elk jaar worden opgesteld.

⁷ Beslisregels die zeggen wat er in het veld moet gebeuren als bepaalde doelstellingen worden nagestreefd bij bepaalde terreinomstandigheden. De algemene vorm van een beslisregel is: ALS voorwaarde (doelstelling en situatie) DAN actie (maatregel).

3 Toelichting gebruikte begrippen

Veel begrippen worden al uitgelegd in de tekst waar ze worden gebruikt. Voor een aantal geldt dat echter niet. Deze worden hier toegelicht. In § 3.1 wordt ingegaan op de grondwatertrappen. En in § 3.2. worden de bouwstenen van de maatregelcriteria besproken (en gedefinieerd).

3.1 Grondwatertrappen

Indeling in grondwatertrappen (Stichting voor Bodemkartering):

Grondwatertrap (Gt)	Gemiddeld Hoogste grondwaterstand (GHG) (cm beneden maaiveld)	Gemiddeld Laagste grondwaterstand (GLG) (cm beneden maaiveld)
I	< 20	< 50
II	< 40	50-80
II*	25-40	50-80
III	<40	80-120
III*	25-40	80-120
IV	>40	80-120
V	<40	>120
V*	25-40	>120
VI	40-80	>120
VII	>80	>160
VII*	>140	>160

3.2 Bouwstenen maatregelcriteria

Beschrijving en definiëring van bouwstenen die gebruikt zijn voor het opstellen van maatregelcriteria (deelrapport 4 en 5):

Categorie: Boomsoortensamenstelling		
Code	Beschrijving	Definitie
Uith++	Aandeel uitheemse boomsoorten zeer hoog	Uitheemse boomsoorten beslaan meer dan 80% van de oppervlakte van het kronendak
Uith+	Aandeel uitheemse boomsoorten hoog	Uitheemse boomsoorten beslaan 50 tot 80% van de oppervlakte van het kronendak
Uith-	Aandeel uitheemse boomsoorten beperkt	Uitheemse boomsoorten beslaan 20 tot 50% van de oppervlakte van het kronendak
Uith--	Aandeel uitheemse boomsoorten gering	Uitheemse boomsoorten beslaan minder dan 20% van de oppervlakte van het kronendak

Categorie: Boomsoortensamenstelling (vervolg)		
Code	Beschrijving	Definitie
Naald++	Aandeel naaldboomsoorten zeer hoog	Naaldboomsoorten beslaan meer dan 80% van de oppervlakte van het kronendak
Naald+	Aandeel naaldboomsoorten hoog	Naaldboomsoorten beslaan 50 tot 80% van de oppervlakte van het kronendak
AE++	Aandeel Amerikaanse eik zeer hoog	Amerikaanse eik beslaat meer dan 80% van de oppervlakte van het kronendak
AE+	Aandeel Amerikaanse eik hoog	Amerikaanse eik beslaat 50 tot 80% van de oppervlakte van het kronendak
BE-	Aandeel berk beperkt	Berk beslaat 20 tot 50% van de oppervlakte van het kronendak
BE--	Aandeel berk gering	Berk beslaat minder dan 20% van de oppervlakte van het kronendak
GD++	Aandeel grove den zeer hoog	Grove den beslaat meer dan 80% van de oppervlakte van het kronendak
GD+	Aandeel grove den hoog	Grove den beslaat 50 tot 80% van de oppervlakte van het kronendak
GD-	Aandeel grove den beperkt	Grove den beslaat 20 tot 50% van de oppervlakte van het kronendak

Categorie: Menging		
Code	Beschrijving	Definitie
Meng++	Sterk gemengd bos	Oppervlakteaandeel van mengboomsoorten in het kronendak is ten minste 30%
Meng+	Gemengd bos	Oppervlakteaandeel van mengboomsoorten in het kronendak is 20 tot 30%
Meng-	Vrij weinig menging aanwezig	Oppervlakteaandeel van mengboomsoorten in het kronendak is 5 tot 20%
Meng--	Vrijwel geen menging	Oppervlakteaandeel van mengboomsoorten in het kronendak is maximaal 5%

Categorie: Ontwikkelingsfase/ hoeveelheid verjonging		
Code	Beschrijving	Definitie
OMSLAG+	Het desbetreffende bosgedeelte is voorbij het omslagpunt	Het bos heeft het stadium bereikt waarbij de takken van de meeste bomen zijn afgestorven tot op een hoogte van 2/5 van de te verwachten totale eindhoogte van de boom (voor Someren is dit gemiddeld op circa 30 jarige leeftijd het geval)
OMSLAG-	Het desbetreffende bosgedeelte is nog niet aan het omslagpunt	Het bos heeft het hierboven beschreven stadium nog niet bereikt
DG:100%	De planningseenheid bestaat voornamelijk uit bos dat voorbij het omslagpunt is	Het oppervlakteaandeel van de planningseenheid dat voorbij het omslagpunt is, is minimaal 80%
DG:75%	De planningseenheid bestaat voor een vrij groot deel uit bos dat voorbij het omslagpunt is, maar heeft ook een substantieel aandeel jong bos	Het oppervlakteaandeel van de planningseenheid dat voorbij het omslagpunt is, is 60 tot 80%

Categorie: Ontwikkelingsfase/ hoeveelheid verjonging (vervolg)		
Code	Beschrijving	Definitie
DG:50%	Het aandeel jong bos is in de planningseenheid ongeveer even groot als het aandeel bos dat voorbij het omslagpunt is	Het oppervlakteaandeel van de planningseenheid dat voorbij het omslagpunt is, is 40 tot 60%
F:O+J	Bos in de open of in de jonge fase	
F:D+S	Bos in de dichte fase of in de stakenfase, vóór het omslagpunt	
F:S+B	Bos in de stakenfase, voorbij het omslagpunt of bos in de boomfase	
Vverj-	Vrij weinig voorverjonging aanwezig	Onder het scherm van bos dat voorbij het omslagpunt is, komt verspreid verjonging van boomsoorten voor, die in totaal tussen 2 en 20% van het bosoppervlak bedekt. Let wel: ondergroei van struiken telt hier niet mee
Vverj--	(Vrijwel) geen voorverjonging aanwezig	Onder het scherm van bos dat voorbij het omslagpunt is, wordt maximaal 2% van het bosoppervlak bedekt door verjonging van boomsoorten
Vvjei-	Weinig of geen voorverjonging van eik aanwezig	Onder het scherm van bos dat voorbij het omslagpunt is, wordt maximaal 5% van het bosoppervlak bedekt door verjonging van eik
Vvjbu-	Weinig of geen voorverjonging van beuk aanwezig	Onder het scherm van bos dat voorbij het omslagpunt is, wordt maximaal 5% van het bosoppervlak bedekt door verjonging van beuk
Opp+++	Oppervlakte van de eenheid jong bos groot	De aaneengesloten oppervlakte jong bos is meer dan 0,25 ha
Opp++	Oppervlakte van de eenheid jong bos vrij groot	De aaneengesloten oppervlakte jong bos is 0,05 tot 0,25 ha
Opp-	Oppervlakte van de eenheid jong bos vrij klein	De aaneengesloten oppervlakte jong bos is 0,02 tot 0,05 ha
Opp--	Oppervlakte van de eenheid jong bos klein	De aaneengesloten oppervlakte jong bos is minder dan 0,02 ha
Open+++	Het aandeel bos is gering	Het aandeel bos in de planningseenheid is minder dan 10%. Onder bos worden hier alle bosontwikkelingsstadia verstaan, met uitzondering van de open fase
Open++	Het aandeel bos is vrij gering	Het aandeel bos is 10-50%
Open+	Het aandeel bos is vrij groot	Het aandeel bos is 50-90%
Open--	Het aandeel bos is groot	Het aandeel bos is meer dan 90%

Categorie: Kwaliteit verjonging		
Code	Beschrijving	Definitie
Dverj-	De dichtheid van de verjonging is vrij gering	Het bosgedeelte dat zich in de jonge fase bevindt, bevat gemiddeld tussen 1000 en 5000 jonge bomen per ha
		Het bosgedeelte dat zich in de dichte fase of stakenfase bevindt (vóór het omslagpunt), is over 10 - 25% van het oppervlak niet in sluiting
Dverj--	De dichtheid van de verjonging is zeer gering	Het bosgedeelte dat zich in de jonge fase bevindt, bevat gemiddeld minder dan 1000 jonge bomen per ha
		Het bosgedeelte dat zich in de dichte fase of stakenfase bevindt (vóór het omslagpunt), is over meer dan 25% van het oppervlak niet in sluiting

Categorie: Toekomstbomen		
Code	Beschrijving	Definitie
Kboom++	Houtkwaliteit goed	Gemiddeld per ha meer dan 100 bomen aanwezig die als kwaliteitsboom beoordeeld kunnen worden op grond van hun stamvorm (recht, fijn betakt) en vitaliteit
Kboom+	Houtkwaliteit redelijk (aantal kwaliteitsbomen boven het gemiddelde van Someren)	Gemiddeld per ha 65 tot 100 kwaliteitsbomen aanwezig
Kboom-	Houtkwaliteit matig (vrij weinig kwaliteitsbomen)	Gemiddeld per ha 45 tot 65 kwaliteitsbomen aanwezig
Kboom--	Houtkwaliteit slecht (weinig kwaliteitsbomen)	Gemiddeld per ha minder dan 45 kwaliteitsbomen aanwezig
Mboom++	Aantal markante bomen zeer hoog	Gemiddeld per ha meer dan 20 bomen aanwezig die opvallen door hun omvang, vorm of andere opvallende kenmerken
Mboom+	Aantal markante bomen vrij hoog	Gemiddeld per ha 5 tot 20 markante bomen aanwezig
Mboom-	Aantal markante bomen gering	Gemiddeld per ha 2 tot 5 markante bomen aanwezig
Mboom--	Markante bomen ontbreken nagenoeg of geheel	Gemiddeld per ha maximaal 1 markante boom aanwezig

Categorie: Dood hout		
Code	Beschrijving	Definitie
Dood-	Het aandeel dood hout is vrij gering	De totale hoeveelheid dood hout bedraagt 1 tot 4% van de totale houtvoorraad
Dood--	Het aandeel dood hout is zeer gering	De totale hoeveelheid dood hout bedraagt minder dan 1% van de totale houtvoorraad

Categorie: Bodemvegetatie		
Code	Beschrijving	Definitie
BR++	Zeer dichte hoge braambegroeiing	Bramen van meer dan 50 cm hoog bedekken minimaal 90% van de bosbodem
GR++	Zeer dichte grasmat	Pijpenstrootje en/of Bochtige smele bedekken minimaal 90% van de bosbodem
GR+	Vrij dichte grasmat	Pijpenstrootje en/of Bochtige smele bedekken 50 tot 90% van de bosbodem
GR-	Vrij weinig gras	Pijpenstrootje en/of Bochtige smele bedekken 10 tot 50% van de bosbodem
GR--	Weinig gras	Pijpenstrootje en/of Bochtige smele bedekken minder dan 10% van de bosbodem
HEI++	Gesloten heide	Struikhei en/of Dophei bedekken minimaal 90% van de bosbodem
HEI+	Hoog aandeel heide	Struikhei en/of Dophei bedekken 50 tot 90% van de bosbodem
HEI-	Beperkt aandeel heide	Struikhei en/of Dophei bedekken 10 tot 50% van de bosbodem
HEI--	Weinig heide	Struikhei en/of Dophei bedekken maximaal 10% van de bosbodem

Categorie: Overig		
Code	Beschrijving	Definitie
Vrkr-	De vrije kroonruimte van de toekomstbomen is beperkt	Gemiddeld raakt minimaal tweederde van de kroononttrek van de toekomstbomen (bijna) aan boomkronen van aangrenzende bomen
Jopsl++	Zeer veel opslag van jong bos in open terrein	Opslag van boomsoorten bedekt meer dan 25% van het open terrein
Jopsl+	Vrij veel opslag van jong bos in open terrein	Opslag van boomsoorten bedekt 10 tot 25% van het open terrein
Avjong+	Jonge Amerikaanse vogelkers aanwezig	Meer dan incidenteel voorkomen van (jonge) Amerikaanse vogelkersen, die nog met wortel en al uitgetrokken kunnen worden
Avoud+	Oude Amerikaanse vogelkers aanwezig	Meer dan incidenteel voorkomen van (oude) Amerikaanse vogelkersen, die niet meer met wortel en al uitgetrokken kunnen worden
LAANKR+	De boomkronen van de bomen in de laan of singel hebben aan de boszijde te weinig ruimte	Meer dan een derde van de kronen van laanbomen raken de kronen van het aangrenzende bos
>>>05-24	Codering die in het werkplan is gebruikt voor combinaties van maatregelcriteria. Als een bepaald criterium geldt, dan een bepaalde maatregel uitvoeren	In dit geval: deze maatregel alleen uitvoeren als naast het hier genoemde criterium, ook één van de criteria van regel 5 tot 24 geldt
BTYPE 00	De desbetreffende maatregel geldt voor alle onderscheiden streefbeelden	
BTYPE 01	De desbetreffende maatregel geldt uitsluitend voor streefbeeld I (idem voor II, etc.)	
BT-BEGR	Het desbetreffende terreingedeelte wordt extensief begraasd door paarden, runderen en/of schapen	
BT-LAAN	Het criterium heeft betrekking op lanen of singels	
BT-PAD	Het criterium heeft betrekking op wegen en paden	
BT-ROUTE	Het criterium heeft betrekking op gemarkeerde routes	
BT-VOORZ	Het criterium heeft betrekking op (recreatieve en andere) voorzieningen	
BT-WILD	Het criterium heeft betrekking op wildbeheer	
OVERBODI	Overbodige voorziening	
RASTER-	Geen raster (ten behoeve van grazers) aanwezig	
SL-BAK	Afvalbak in slechte staat	
SL-BANK	Bank in slechte staat	
SL-BORD	Informatiebord in slechte staat	
SL-PAD	Pad of weg in slechte staat	
SL-ROUTE	Gemarkeerde route in slechte staat	
WILD+	Wilddichtheid te hoog	
WILD0	Wilddichtheid goed	
WILD-	Wilddichtheid te laag	

4 Kaarten

Als visuele ondersteuning van de plannen die zijn opgesteld voor de Gemeente Someren, is een achttal kaarten gemaakt. Elke kaart is in eerste instantie gemaakt met het oog op een bepaald deelrapport. Het bleek echter praktisch om alle kaarten in het algemene deel samen te brengen. Enerzijds zijn alle kaarten hiermee op één plaats terug te vinden, anderzijds kunnen ze eenvoudig naast de tekst van elk van de vier andere deelrapporten worden gelegd.

De volgende kaarten zijn bijgevoegd:

Kaart 1. Deelgebieden

Geeft, in aansluiting op § 1.1 van deelrapport 2 (Inventarisatie), ter oriëntatie een overzicht van de verschillende terreingedeelten met hun namen, waaruit het bos- en natuurterrein van de gemeente Someren is opgebouwd. Let wel: deze indeling in deelgebieden staat los van de planningseenheden die in de beheervisie, het beheerplan en het werkplan (deelrapport 3, 4, 5) worden gehanteerd.

Kaart 2. Bodem

Geeft, in aansluiting op § 2.1 van deelrapport 2 (Inventarisatie), een overzicht van de bodemeenheden en grondwaterstanden die in het bos- en natuurterrein van de gemeente Someren voorkomen.

Kaart 3. Geomorfologie

Geeft, in aansluiting op § 2.1 van deelrapport 2 (Inventarisatie), een overzicht van de geomorfologie – de vorm van het aardoppervlak - die in het bos- en natuurterrein van de gemeente Someren aanwezig is.

Kaart 4. Potentieel-natuurlijke Vegetatie

Geeft, in aansluiting op § 2.1 van deelrapport 2 (Inventarisatie), aan waar verschillende typen Potentieel-natuurlijke Vegetatie (PNV) voorkomen in het bos- en natuurterrein van de gemeente Someren.

Kaart 5. Hoofdboomsoorten

Geeft, in aansluiting op § 4.1 van deelrapport 2 (Inventarisatie), een globaal beeld van de verdeling van boomsoorten over het bos- en natuurterrein van de gemeente Someren. Per vak-afdeling is de meest algemene boomsoort (hoofdboomsoort) op de kaart aangegeven.

Kaart 6. Bosbedrijfskaart

Bestaat uit vijf deelkaarten:

- 6A. Boksenberg;
- 6B. Somerense heide, Schietberg;
- 6C. Lieropse heide zuid, De Donck;
- 6D. Lieropse heide noord;

6E. Het Broek, Gebergten, Herselse Heide.

Gezamenlijk geven deze een overzicht van de indeling in vakken en afdelingen van het bos- en natuurterrein van de gemeente Someren.

Kaart 7. Functiezoning

Geeft, in aansluiting op hoofdstuk 2 van deelrapport 3 (Beheervisie), een overzicht van de ligging van de zones die zijn onderscheiden op grond van verschillende mixen van gewenste functies.

Kaart 8. Streefbeelden

Geeft, in aansluiting op hoofdstuk 4 van deelrapport 3 (Beheervisie), een overzicht van de ligging van de terreingedeelten waarvoor een bepaald streefbeeld geldt.

Kaart 9. Werkblokken

Geeft, in aansluiting op hoofdstuk 1 van deelrapport 5 (Werkplan), een overzicht van de ligging van de vijf werkblokken die binnen de bos- en natuurterreinen van Someren zijn onderscheiden ten behoeve van de werkplanning. Jaarlijks worden in principe beheermaatregelen uitgevoerd in één van de vijf werkblokken.

1. Deelgebieden

2. Bodem

3. Geomorfologie

4. Potentieel-natuurlijke Vegetatie

5. Hoofdboomsoorten

6A. Bosbedrijfskaart

6B. Bosbedrijfskaart

6C. Bosbedrijfskaart

6D. Bosbedrijfskaart

6E. Bosbedrijfskaart

7. Functiezonering

8. Streefbeelden

9. Werkblokken

Literatuur

Croonen 1998. Bestemmingsplan Buitengebied 1998. Gemeente Someren. Rosmalen.

Eelerwoude Ingenieursbureau 1998. Geïntegreerd bosbeheer op landgoed de Menthenberg. Beheervisie voorbeeldbedrijf. Rijssen.

Klingen Bomen 1997. Geïntegreerd bosbeheer in de vakken 8, 16, 55 en 68 van de boswachterij Gieten-Borger. Doorn.

Klingen Bomen 1999. Beheersplan voor de gemeentebossen van Bladel. Doorn.

Ingenieursbureau van Nierop 1999. Bosnota gemeente Someren, Geïntegreerd bosbeheer. Eindhoven.

Raffe, J.K. van 1996. Tactische bosbedrijfsplanning: methodiek en computerprogrammatuur voor de planning van maatregelen en middelen. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO), Wageningen. Rapport 216.

Raffe, J.K. van 1999. Werken met Tactic versie 2.0: Plannen met behulp van computersoftware van de in een bos- of natuurterrein uit te voeren maatregelen en de daarbij te gebruiken middelen. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO), Wageningen. Rapport 443.

Raffe, J.K. van & R.J.A.M. Wolf 2000a. Bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer. Alterra-rapport 51, Wageningen.

Raffe, J.K. van & R.J.A.M. Wolf 2000b. Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren. Deel 5, Werkplan 2000. Alterra-rapport 52(5), Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering 1972. Bodemkaart van Nederland Schaal 1:50.000 Blad 57 Oost Valkenswaard/ 58 West Roermond. Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering 1980. Bodemkaart van Nederland Schaal 1:50.000 Blad 51 Oost Eindhoven. Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering 1975. Geomorfologische Kaart van Nederland Schaal 1:50.000 Blad 51 Eindhoven. Wageningen.

Stortelder, A.H.F, R.W. de Waal & R.J.A.M. Wolf in prep. Bosecosystemen van Nederland deel 3, Arme bossen.

Werf, S. van der 1991. Bosgemeenschappen. Natuurbeheer in Nederland deel 5. Pudoc, Wageningen.

Wolf, R.J.A.M., J.K. van Raffe & L.J.A.M. van Nierop 2000. Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren. Deel 1. Introductie en kaarten. Alterra, Wageningen. Rapport 52(1).

Wolf, R.J.A.M, L.J.A.M. van Nierop & J.K. van Raffe 2000. Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren. Deel 2. Inventarisatie 1998-1999. Alterra, Wageningen. Rapport 52(2).

Wolf, R.J.A.M & J.K. van Raffe 2000a. Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren. Deel 3. Beheervisie 2000-2029. Alterra, Wageningen. Rapport 52(3).

Wolf, R.J.A.M & J.K. van Raffe 2000b. Uitwerking bedrijfsplanning geïntegreerd bosbeheer voor gemeente Someren. Deel 4. Beheerplan 2000-2004. Alterra, Wageningen. Rapport 52(4).

Wolf, R.J.A.M. & R. Sprong 1999. Geïntegreerd bosbeheer op de landgoederen Menthenberg en Meindersveen. Nederlands Bosbouw tijdschrift 71-2: 74-81.